

## **Kereszty Rókus András, O.Cist.** **1933. február 6. – 2022. december 14.**

Kereszty Rókus atya Budapesten született 1933. február 6-án, Kereszty Ödön és Csighy Margit fiaként.

Húszévesen, 1953. február 12-én tette le első, egyszerű fogadalmát a Ciszterci Rendben, és majdnem hetven évig buzgón kitartott hivatása mellett, egészen a 2022. december 14-én bekövetkezett haláláig a dallasi Miasszonyunkról elnevezett kolostorban (Cistercian Abbey Our Lady of Dallas).

Rókus atya szülei nem voltak kimondottan vallásosak, de szeretetteljes gyermekkort biztosítottak számára, amelyre ő paradicsomként emlékezett. Édesanyja biológianár volt, s Rókus atya már kezdetől fogva szerette a növényeket és az állatokat, amely érdeklődése élte végéig kísérte. A családnak gyakran kellett költözködni – újabb lakhelyük közelebb volt erdős területekhez -, édesanyja pedig ragaszkodott hozzá, hogy a fiatal Rókus napjainak szinte felét mindig a szabadban töltsse.

Édesapja sokkal idősebb volt édesanyjánál, aki már második felesége volt. Már ötvenéves volt, amikor Rókus megszületett, és bár élete későbbi szakaszában nehezen tudott állást szerezni magának, az első világháborúban – az orosz fronton elért katonai sikerei okán – kitüntetett huszártisztként megkülönböztetésben részesült. Az ő feladata volt a fiában kialakítani a testi erőnlétet és a fizikai tevékenységek szeretetét, valamint ő buzdította félelmeinek leküzdésére is. Közben elbűvölte a gyermeket hősiес háborús meséivel és a régi Budapest történelmi eseményeinek és helyszíneinek büszkeségével.

Rókus atya emlékezett a vallásos nevelés első pillanatára, amikor szeretett dadája, Kosztolánci Erzsébet, akit Bibinek hívtak, bevezette egy katolikus templomba, és megmutatta neki a tabernákulumot, mondván: „Ott van a kis Jézus!”



Ebből a dajkából később apáca lett. Rókus atya hasonlóan nagy jelentőséget tulajdonított másik szent életű asszonynak, Kápolnásy Herminnek, aki egy speciális, „alternatív” általános iskolában tanított számára hittant. Ő elsősorban a tanulók lelki életének kialakítását segítette, jobbra a közösségi tanulást támogatta, és nem szigorú parancsokkal próbált eredményt elérni. Rókus atya úgy vélte, ha valaha is megérdemli, hogy szemtől-szembe láthassa Krisztust a mennyben, akkor az Úr arca valahogy ezeknek a szent nőknek az arcára hasonlítana, akik ebben az életben először mutatták meg neki az Eucharisziát és vezették be őt a hit titkaiba.

Mivel az iskola híres volt a tanulmányi kiválósága miatt, Rókus atya 1943-ban bekerült a budapesti Ciszterci Szent Imre Gimnáziumba, ahol Csizmazia Placid volt az osztályfőnöke. Amikor a német erők 1944 márciusában elfoglalták a várost, és a szövetségesek megkezdtek a bombázást, Rókus atya Placid atya odaadó és figyelmes gondoskodása mellett folytathatta tanulmányait.



Valójában Placid atya óvóhelyről óvóhelyre menekülve tanította tanítványait, vagy kis diákcsoportokat szervezett különböző tagokból a menedékhelyeken, így folytatta az oktatást számukra. Hasonló módon, már a kommunista rezsim által elkobzott iskolákban is folytatta tevékenységét, hogy pótolja a sok civil tanár gyengeségét. A háború utáni időben ugyanez a Placid atya volt, aki felismerte a változást Rókus atya lelki életében és a ciszterci élet felé irányította. Ez a változás akkor kezdődött, amikor Rókus atya skarlátból lábadozva egy kórházban találta magát. Ezekben a napokban egy másik kedvenc tanára, Ferenczy Csaba atya, kezébe adta Franz Werfel egyik regényét, a *Halljátok az Igét*, amely Jeremiás próféta életéről számol be egy fiktív beszámoló formájában. Rókus atyát ez nagyon magával ragadta és elkezdett gondolkodni, hogyan alakíthatja át Isten valósága az emberi lényt. Még éjnek idején is, karjait kitarva kezdett el imádkozni, míg a többiek a sötét kórházban mélyen aludtak. Amikor felépült, elkezdett naponta járni szentmisére, teológiát és filozófiát olvasgatott, kipróbálta a gyakorlati meditációt, és 14 éves korára rádöbbsent, hogy neki papi hivatása van. Placid atya észrevette ezt a változást és meghívta Rókus atyát egy beszélgetésre, aki ekkor még volt győződve, hogy neki jezsuitának kell lennie, mert ezen rend haladó érdeklődése és tudományos törekvései, valamint erőteljes spirituális formációja többet tud felajánlani, mint a ciszterciek a középiskolai oktatásban.

De Placid atya nem adta fel a küzdelmet és bemutatta Rókus atyát 'Sigmond Lóránt atyának. Igazán csak érdeklődésből, de a más rendekkel kapcsolatos "tehetetlenségéből" – ahogy ő mondta – Rókus atya 1951-be jelentkezett Zircre posztulánsként. Hamarosan kimonodottan meglepődött azon a nagy kegyelmen, amit Isten adott számára, hogy egy olyan ember vezette be a

szervezeti életbe, aki valóban szent volt. Mivel a rendet már feloszlatták és a kolostor zárva volt, az apát börtönben sínylődött, a formációs program titokban, és gyakran az erdőben zajlott. Lóránt atya megtanította őket, hogy ne a külsőségekre támaszkodjanak, amelyek el fognak tűnni, hanem az elmélkedésre, az olvasásra (lectio divina), a szentmisén való részvételre, a zsolozsma elimádkozására. Kiadásaik számontartása különösen a közösség szükségleteire való tekintettel legyen fontos és így éljék át a megtakarítás alapvető gyakorlatait. Ez a szemlélet, valamint Lisieux-i Szent Teréz életének olvasása átalakította azt, amit Lóránt atya "romantikus nárcizmusnak" nevezett, a Jeremiáshoz

hasonló prófétává válás képzetét egy alázatosabb, Istenhez vezető útra, amely nem játék, hanem meghalás és egy új életre való felemelkedés.

Ez idő alatt Rókus atya beiratkozott az egyetemre, hogy könyvtári ismereteket tanuljon, nem azért mert ez különösebben érdekelte volna, hanem azért mert ideológiailag semleges volt, és jó rejtéket nyújtott a lelki élethez: – ugyan mi másért cipelne egy fiatalember ilyen rengeteg könyvet magával?

Rókus atya 1956-ban kapta meg a diplomáját s fejezte be egy-éves gyakorlatát egy

vidéki könyvtárban, majd azonnal besorolták a kötelező katonai alakulathoz. Így a Baja melletti Vaskúton, egy katonai bázison állomásozott, amikor a felkelés megpróbálta megdönteni a kommunista uralmat az országban. Szerette elmesélni a drámai történetet arról a pillanatról, amikor egysége nem volt hajlandó tüzelni a segítségért hozzájuk folyamodó forradalmárok tömegére, hanem ellenkezőleg, áttért a forradalmárok oldalára. Az új kormány ezek után visszarendelte az egységet Budapestre, hogy ott segítsen biztosítani a rendet és támogassák levadászni a titkosrendőrség tagjait.



Ekkor jelentették be, hogy az oroszok megtámadták az országot és Rókus atya dilemmába esett – nem harcolni akart, hanem szerzetessé válni. Rövid ideig megpróbált egészségügyi szolgálatban részt venni, de miután nem talált megfelelő állást, elment Lóránt atyához és megkérdezte, mit tegyen. Mire Lóránt atya ezt válaszolta: “Ha úgy gondolnám, hogy jó katona lennél, megkérnélek, hogy harcolj,” de ő bölcsen inkább hazaküldte Rókust.

Az év novemberében Lóránt atya felkereste Rókus atyát, hogy közölje vele: az osztrák határ nyitva van, és most azonnal távoznia kell, hogy Rómába menjen teológiát tanulni. (Lóránt atyának személyesen kellett elmennie, hogy meggyőzze Rókus atya édesanyját, hogy engedje el a fiát.) Ekkor mondta Lóránt atya Rókusnak, hogy amennyiben lehetséges, utána térjen vissza Magyarországra, vagy menjen egy másik európai kolostorba, de ne menjen Amerikába, ahol más zirci magyarok nemrég új kolostort alapítottak. Így Rókus atya elhagyta Magyarországot Bécs felé, és egy csodálatos heiligenkreuzi fogadtatás után Rómába indult, ahová 1956. december 7-én érkezett meg. Elhagyta a szovjet tankok által legázolt országot a kényelmes előadóteremért, ahol nagy teológusok világos előadásait hallgatta azokban az években amelyek a II. Vatikáni zsinathoz vezettek.

A sok csoda és lehetőség mellett amelyeket az Örök város nyújtott, Rókus atya sok megpróbáltatással is szembesült. Mindenekelőtt maga a Generális Ház egy vándor-közösség volt, előljárókkal ugyan, de olyan igazi lelkiatya nélkül, mint amit ő Lóránt atyában megismert. Aztán 1958-59-ben, miután egy iskola- és noviciustársa paranoid szkizofréniába esett, s ezért hazaküldték, Rókus atyában is jelentős szorongások kezdtek kialakulni, egyre kevesebbet aludt, és megszállottan kezdett törődni saját mentális egészségével és hivatása megvalósításával. A többi magyarhoz hasonlóan őt is hosszadalmas pszichológiai vizsgálatnak vetették alá, hogy traumatikus múltjuk fényében megállapítsák, alkalmasak-e a felszentelésre. Az orvos nagyon bizonytalanok mutatkoztak Rókus atyával kapcsolatban, ráadásul úgy tűnt, hogy édesanyja szinte öngyilkossággal fenyegetőzött, ha fia ciszterci lesz és nem marad mellette idős korára. 1959-ben lejárt Rókus atya ideiglenes fogadalma, és még egyéves hosszabbítás után sem tisztázódtak az édesanyjával kapcsolatos problémák. Ekkor a fekete-fehér ciszterci ruháját fel kellett cserélnie egyszerű fekete reverendára – a szó szoros értelmében “a közösség fekete báránya lettem, mondta” – és előkészületeket tettek arra, hogy kilépjen a rendből és csatlakozzon a bécsi érsekséghez. De pontosan azon a napon, amikor éppen távozni készült a Generális házból, egy levél érkezett Lóránt atyától, aki végig azon működött, hogy meggyőzze édesanyját és közölte, hogy minden megoldódott. Nagy kő esett le Rókus atya szívéből és a Generális Prokurátor segítségével örömmel fogadták vissza a rendbe, hogy letegye az ünnepélyes, örök fogadalmat, anélkül, hogy meg kellene ismételni a noviciátust és ideiglenes fogadalmát. Rókus atya felfedezte, hogy a jó Isten tanította meg őt szenvedésre a zavarodottság időszakában, és megmutatta neki, hogy a vallásos élet és a papság Isten kezéből küldött ajándék, ilyennek fogadja el, nem pedig olyannak, amire saját erejéből tarthat igényt.

Ezen megpróbáltatások után Rókus atya 1960. szeptember 18-án a lilienfeldi ciszterci apátságban tette le ünnepélyes fogadalmát, október 2-án a Sankt Pölten-i püspöki palota magánkápolnájában szentelték pappá. Visszatért Rómába, hogy még néhány boldog évet töltsön Szent Bernát tanulmányai olvasásával és a Bölcsességről szóló teológiai írásaival, s ezalatt diáktársaival együtt tanúja lehetett a II. Vatikáni Zsinat megnyitásának. Gyakran felidézte élményét, összehasonlítva korábbi emlékéit a hordozható trónon hordozott éteri XII. Piusról azzal, amikor tanúja volt annak, ahogy a nehéz testalkatú XXIII. János letérdelve elmondta az Egyház hitvallását a világ összes püspöke előtt, akik aztán válaszoltak neki. Rókus atya 1962 késő tavaszán fejezte be a disszertációját – pontosabban mindent befejezett, kivéve a lezárást, amelyet Dénes atya, felhasználva Rókus atya jegyzeteit, közvetlenül gépelt végleges példányba, hogy időben tudja beadni a disszertációt és csatlakozhasson a többiekhez szicíliai kirándulásukra.

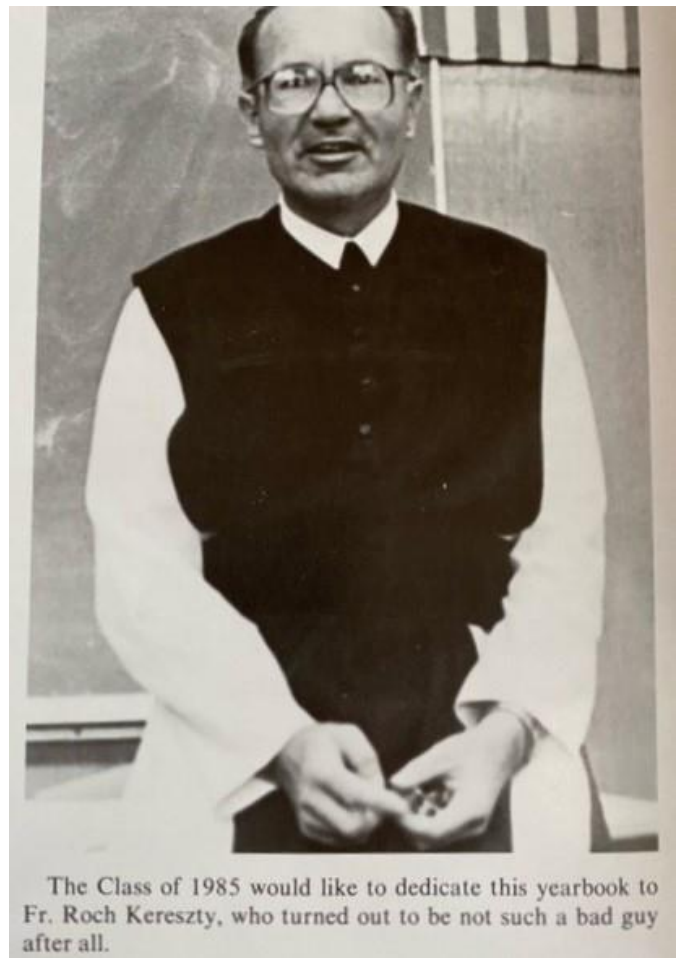
Tanulmányai végeztével Rókus atya a többi magyar diákkal együtt dilemma elé került. Szeretett atyjuk, Lóránt atya, meghagyta nekik, hogy ne menjenek Amerikába, hanem térjenek vissza Magyarországra, vagy legalábbis maradjanak Európában. De most, hogy már nem Magyarországon voltak, előljárójuk Anzelm atya, dallasi perjel lett, és amikor meglátogatta őket Rómában, ragaszkodott hozzá, hogy mindannyian utazzanak Dallasba. Bár Rókus atya aggódott, hogy Texas csak egy hatalmas száraz préri, a kontinens legnagyobb és legkevésbé kulturált helye, és nem tudta elképzelni, hogy alkalmazkodni tudjon, mégis kötelességtudóan 1963. május 1-jén megérkezett a dallasi Love Field-re, hogy 30 évesen új életet kezdjen.

A helyzet nehéz volt: a menekültek közössége természetesen kor szerint megoszlott azok között, akik a feloszlítás előtt Zirc szerzetesei voltak, és azok között, – mint például Rókus atya – “a rómaiak”, akik a feloszlítás után csatlakoztak. A közösség tevékenysége pedig két igényes projekt között, a saját iskolájuk megalapítása és a dallasi egyetem megnyitása között oszlott meg. Ráadásul még kolostorépületük is alig volt, és közvetlenül a zsinat után rengeteg kérdéssel kellett megküzdeniük azzal kapcsolatban, hogy hogyan is alakítsák mindennapi életüket. Bár Rókus atya soha nem lett előljáró, fokozatosan legyőzte az új otthonnal kapcsolatos aggályait, és kétségtelenül jelentős részben az ő egész életén át tartó elkötelezettségnek köszönhetően a közösség úgy virágozhatott fel, ahogyan csak virágzóvá válhat egy szerzetesi közösség.

1963-ban kezdte meg élethosszig tartó teológiai oktató munkáját, először a Dallasi Egyetemen, ahol rövid ideig káplánként is szolgált, majd 1967-től a Cistercian Preparatory School-ban. Teljes óraszámában tanított a Dallasi Egyetemen egészen 1970-ig, amikor átvette a Ciszterci Gimnáziumban CPSP- Cistercian Preparatory School) az osztályfőnöki tisztséget, ahol tanított egészen a 2019-ig, kiérdemelt nyugdíjazásáig. Minden félévben tanított egy-egy kurzust a UD-n is. Rókus atya örömmel tanított teológiát, saját szavaival: “szinte megrészegülten az izgalomtól”, ugyanis képes volt kihajítani a régi neo-skolasztikus könyveket, és a tanultak alapján új megközelítést megfogalmazni. A teológia megújítását a forrásokhoz, a Szentíráshoz, a Hagyományhoz és Liturgiához való megfelelő visszatérés révén valósította meg, méghozzá oly módon, hogy az a mai ember aktuális, egzisztenciális kérdéseire válaszoljon.

Tanári pályája során Rókus atya egy sor tankönyvet írt, hogy betöltse az általa észlelt hiányosságokat, így például a Krisztológiáról, az Eucharisziáról, az Egyház természetéről, a papi életről, valamint a kereszténység önértelmezéséről a másvallások fényében. Ezekkel a művekkel és egyéb írásaiban megjelenő erőfeszítéseivel korának egyik legkiemelkedőbb katolikus teológusává vált. Megihletve példaképe, Clairaux-i Szent Bernát által Rókus atya mindig arra törekedett, hogy a teológiáról szilárdan, konzervatív, de ugyanakkor spirituálisan nyitott módon értekezzen, amelyben a keresztény hit misztériumai nem elvont ideálok, hanem valódi tapasztalatok és találkozások Jézus Krisztus személyével, aki életre hívja a lelkeket. Ahogyan azt krisztológiai kötetének előszavában is írja “A teológia nem pusztán mentális konstrukció, amely dogmatikus meghatározásokon nyugszik (még kevésbé a bibliatudósok egybehangzó kijelentéseiben) hanem egy intellektuális reflexió a megfeszített és feltámadt Krisztus valóságára, aki él az ő Egyházában, és a Szentlélek által ő maga vezeti az Egyházat misztériumának megértésében.”

Hosszas pályafutása során Rókus atya nemcsak intellektuálisan, hanem személyesen is mély benyomást tett sok diákjára. Tanítványai végül kezdték észrevenni, hogy durva külseje mögött az impozáns jelenlét, a mély, hangos monoton hangja (amit még furcsábbá tett, hogy torok műtét következtében hangerősítőt kellett használnia) az arca, amely mindig mogorvává változott, amikor mosolyogni próbált – egy olyan ember volt, aki mélyen szerette mindazt, ami jó volt a körülötte levőkben, és akinek reményei mindig meghaladták sajátjait, ezért tudott olyan keményen viselkedni szeretteivel. Akaratlanul is tudott vicces lenni, amikor megpróbált a fiatalok szintjén társalogni, a szaknyelv és az idioma furcsa keverékét hozva létre a “Hé, uram” köszöntésével, vagy az átmeneti “Akkor hát tényleg...” illetve azzal, hogy megalkotta a “Mürphy” nevű általános diákot. Amikor fiatalabb diákjait dorgálta, nem egyszerűen azt mondta, hogy “ezt hagyd abba”, hanem “nem csinálod,” mintha pillanatnyi ingerültsége valahogyan a kategorikus



nyelvhasználatában is tükröződne. Mire a 2001-ben érettségiző osztály osztályfőnöke lett – a '73, 78, 85 és 93 után – már annyira legyűrte korábbi tanári nehézségeit, hogy a fiatalok rendszeresen azzal köszöntötték, hogy “Adjuk ezt fel Rókus atya kedvéért!” és hangosan éljeneztek és tapsoltak, mintha egy vándorcirkusz színpadjára lépne fel. Élénken látta saját életében, hogy Isten százszorosan ajándékozza meg azokat, akik mindent feladnak, hogy kövessék őt.

Rókus atya hivatását soha nem fogta fel karriernek. Szellemi élete s tudományos munkája mindig is része volt a nagyobb küldetésének, hogy Isten összes gyermekét visszavehesse a szerető Atyjához. Tanítványait arra bátorította, hogy legyenek erősek, függetlenek, egymás iránti szeretetükben nagylelkűek, törekedjenek a kiválóságra, de szeretetben, ne fogjanak össze senki ellen. Azt akarta, hogy kételyeiket ne az információk passzív befogadásával győzzék le, hanem azzal, hogy birkózzanak meg vele, sokszor fizikai birkózást is beleértve, például egy osztálykirándulás alkalmával. Nem félt megajándékozni bennünket néha a legmagasabb, legabszurdabb ötletekkel és eszmékkel. Rókus atya Szent Pál szavait élte meg: „Annyira közel álltok szívünkhöz, hogy nemcsak Isten evangéliumát, hanem életünket is nektek akartuk adni. Ennyire megszerettünk benneteket.“ (1 Tessz. 2, 8)

Számtalan embernek – gyermekeknek, diákoknak, öregdiákoknak, házaspároknak, papoknak és barátoknak, mindenféle vallásúaknak és nem hívőknek is – Rókus atya felbecsülhetetlen értékű és szeretett lelkivezető és barát lett. Soha nem volt passzív meghallgató, hanem követelte, hogy pontosan tudja, mit csinál az életteddel, és mindig elmondta, mit gondolt rólad. Amikor egy volt tanítványa évekig tartó távollét után felbukkant, öklét a mellkasára szorította, és azt mondta: „Te gazember! Hol voltál? És azonnal kitérte szívét látogatója mélységes örömeinek és bánatának. Mindig megkövetelte magától, hogy amennyire csak tudott, nyitott legyen mások és önmaga megértésére, és arra a valóságra, amelyhez együtt közeledtek. Tudta, hogy a tanítás önmagában sohasem elég, sokkal inkább a szenvedélyes ragaszkodással a másik iránti szeretetteljes önátadással segíthetjük őket az Istenhez vezető úton.

Rókus atya a monostorban sokáig novicius mesterként szolgált, megismerve a szerzetesek új generációját, akik 2000 után kezdtek belépni, köztük több korábbi tanítványát is. Tudta, hogy mennyi mindent kapott a ciszterci rendtől és szerzetestársaitól, és arra törekedett, hogy el ne pazarolja Isten ajándékait. Szerette tudni, mi történik a szerzetesek életében, és amikor tolószékbe kényszerült, gyakran parkolta magát közvetlenül az ajtóba, hogy egyetlen szerzetes se tudjon úgy közlekedni, hogy ne lenne alkalma szembesíteni őket az életükkel és a napi eseményekkel.

Rókus atya megélte Szent Bernát egyik rejtélyes kifejezését, amelyre annyira szerette emlékeztetni diákjait, hogy azt csak az eredeti nyelven lehet igazán értékelni: “Cusa diligendi Deum, Deus est, modus sine modo diligere“ – vagyis „Amint Isten szeretetének oka maga Isten, a mérték, amely szerint őt szeretnünk kell, az az, hogy őt mérték nélkül kell szeretnünk.

A lelkekért való buzgóságban Rókus atya arra törekedett, hogy mérték nélkül szeressen, és teljesen odaadja magát,



mert hitte, hogy csak a szeretet ingyenes ajándéka képes igazán megnyitni az emberi lelket önmaga, mások, és Isten felé. Egy igazi apostol fáradhatatlan buzgalomával adta tovább azt, amit ő maga hallott és tapasztalt.

Utolsó heteiben Rókus atya ágyhoz volt kötve, de fiatal és idős látogatók sokasága vette körül. Amikor már nem tudott beszélni, akkor is szemükbe nézett, és elkezdett ajkával szavakat formálni. Békésen halt meg december 14-én, közvetlenül azután, amikor a ciszterci diákok befejezték vizsgáik első napját, s ez egyben az 1957-ben meggyilkolt magyar ciszterci vértanú, Boldog Brenner János Anasztáz ünnepének előestéje is volt, aki ügyének előmozdítására Rókus atya különösen elkötelezettnek érezte magát.